

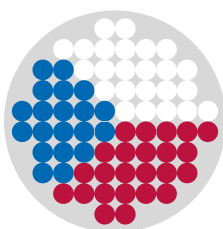
INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences

IDEA PRO VOLBY 2017

Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor

Září 2017

Daniel Münich

Jako docent a výzkumným pracovník akademicky působí na CERGE-EI od roku 1994. Ve výzkumech se mimo jiné zabývá ekonomikou trhu práce a ekonomikou školství a vzdělávání. Odborně se také věnuje hodnocení dopadů veřejných politik a problematice hodnocení výsledků výzkumu. Jako odborný poradce působil a působí v řadě orgánů národních a mezinárodních institucí. Působí jako výkonný ředitel IDEA.

Professor of Professional Practice at CERGE-EI since 1994. His research deals with labour economics, economics of education and schooling. His expert work also focusses on impact evaluation of public policies and evaluation of research. He has served in a number of advisory bodies to national and international institutions. He serves as executive director of IDEA.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autora, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Disclaimer: This study represents only the views of the author and not the official position of the Charles University in Prague, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of sciences, v. v. i.

IDEA PRO VOLBY 2017

Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor

Studie 13 / 2017

© Daniel Münich

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2017

ISBN 978-80-7344-439-6 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

Studie 13 / 2017

IDEA PRO VOLBY 2017

Platy učitelů ve volebních programech:¹ přehled a rozbor²

ZÁŘÍ 2017

DANIEL MÜNICH

Shrnutí klíčových skutečností

- Studie mapuje a rozebírá, do jaké míry volební programy významnějších politických subjektů (dále jen stran) pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky poskytují odpovědi na sedm klíčových otázek týkajících se platů a dalších pracovních podmínek učitelů, které byly položeny v předchozí studii IDEA PRO VOLBY 2017.
- Většina volebních programů akcentuje nízké učitelské platy jako problém a potřebu jejich výraznějšího navýšení. Většina slibů odpovídá navýšení učitelských platů v řádu 18–20 % proti současnosti. Pouze sliby STAN, Realistů a s určitou nejistotou i TOP09 by znamenaly výrazný posun České republiky z posledního místa v rámci EU a OECD co do učitelských platů v relaci k platům ostatních vysokoškolsky vzdělaných pracovníků.
- Pouze programy ČSSD, KDU-ČSL, SPD a SZ prezentují příslib v relaci vůči ostatním platům, což je věrohodnější, než příslib absolutní úrovně platů (ODS, STAN, Realisté). Ani jeden program však nedává věrohodnější příslib, že by se učitelské platy mohly držet na výrazně vyšší úrovni v horizontu delším, než bude funkční období nově zvolené Poslanecké sněmovny.

¹ Studie vznikla v rámci a s podporou Strategie AV 21 Akademie věd České republiky a vychází i z výzkumů projektu Grantové agentury České republiky (GA ČR P402/12/G130).

² Poděkování patří Paulíně Očkajové za pečlivou přípravu podkladů z programů stran, Filipu Pertoldovi z IDEA za jeho připomínky a postřehy k pracovním verzím textu a dále Vladimíru Hulíkovi za konzultace k použitým statistickým údajům o platech a počtech učitelů. Veškeré případné nepřesnosti a chyby včetně vyjádřených názorů však jdou na vrub můj jako autora.

- Naše odhady platů ukazují, že 10% zvýšení učitelských platů by ze státního rozpočtu (SR) vyžadovalo navíc cca 6,7 mld. Kč ročně. Většina stranických slibů proto odpovídá dodatečným nákladům v řádu 12 až 14 mld. Tyto částky však nezahrnují případné navýšení platů ostatních pedagogických a nepedagogických pracovníků regionálního školství. Dodatečné náklady realizace nejvyšších slibů STAN a Realistů představují 35 resp. 23 mld. Kč.
- Žádný program neslibuje hledání prostředků na vyšší platy v rámci vzdělávacího systému samotného, jako například cestou optimalizace sítě škol, snížení vzdělávací zátěže a zvýšení průměrné velikosti třídy.
- Téměř všechny programy slibují zlepšení nefinančních podmínek práce učitelů a mezi obecně podanými sliby dominuje snížení byrokratického zatížení učitelů.
- Programy stran nákladovou otázku zvýšení učitelských platů a nefinančních podmínek jejich práce neřeší. Vzhledem k tomu, že jde o nezanedbatelné finanční nároky a s ohledem k opakovanému nenaplnování slibů daných v minulosti, současné volební sliby politických stran mají slabý potenciál zvýšit a garantovat dlouhodobou atraktivitu učitelské profese.
- Jako zdaleka nejpropracovanější se jeví program pro školství a vzdělávání SZ, který obsahuje celou řadu opatření a jde do poměrně velkých detailů. Akcentuje řadu témat, která jsou sice odborné a školské veřejnosti známá, ale povědomí široké veřejnosti o nich je nízké. Extrémně stručný je program KSČM a v případě ANO nebyl volební program v době zpracování studie ještě vůbec zveřejněn.

Study 13 / 2017

IDEA FOR THE 2017 ELECTIONS

Teachers' salaries in election manifestos:³ an overview and breakdown⁴

SEPTEMBER 2017

DANIEL MÜNICH

Summary of key issues

- This study maps and examines the extent to which the election manifestos of the prominent political entities (hereafter referred to as parties) running for election to the Chamber of Deputies of the Czech Parliament provide answers to seven questions related to teachers' pay and working conditions, which were set out in the previous IDEA FOR THE 2017 ELECTIONS study.
- Most of the election manifestos emphasise that low pay for teachers is a problem and that teachers' salaries need to be raised substantially. Most of the pledges represent a raise in the range of 18–20% compared with today's salaries. Only the manifestos from the Mayors and Independents (STAN), the Realists (Realisté) and perhaps TOP09 would improve the Czech Republic's ranking among EU and OECD countries as far as teachers' relative salary levels are concerned, which is currently very low.
- Only the election manifestos of the ČSSD, KDU-ČSL, SPD and SZ (Green Party) present their pledge in relation to other salaries, which is rather more reliable than promising an absolute level of pay (ODA, STAN, Realisté). Not a single manifesto, however, makes any plausible pledge to keep teachers' salaries at a substantially higher level in the long term, beyond the newly elected deputies' term of office.

³ The study was developed with the support of the Strategy AV21 a program for excellent research of the Czech Academy of Sciences, and is based on the research of the Grant Agency of the Czech Republic (GA CR P402 / 12 / G130).

⁴ The author wish to than Paulina Očkajová for the careful preparation of the background documents from the political parties manifestos, Filip Pertold of IDEA for his comments and insights on the draft versions of the text, and Vladimír Hulík for consultations on statistical data on salaries and teacher numbers. However, any inaccuracies and errors, including the opinions expressed in the study, are the authors responsibility.

- Our calculation of the costs of raising teachers' salaries indicates that raising teachers' pay by 10% would cost the state budget c. 6.7 billion CZK [260 million euros] per year. Most of the parties' promises, therefore, correspond to additional costs in the order of 12 to 14 billion CZK. However, these sums do not include possible increases in the salaries of other non-teaching pedagogy and non-pedagogy staff within the schools system. The additional costs of implementing the upper end of the pay rises promised by STAN and the Realists are 35 and 23 billion CZK, respectively.
- None of the manifestos promise to find the money for a pay rise from within the school system, for example by optimizing school networks, reducing the educational load, increasing the average class size.
- Most of the manifestos promise to improve non-financial working conditions for teachers, the most common general promise being to reduce teachers' administrative burdens.
- Given that vague pledges of this kind have repeatedly failed to come to fulfilment in the past, the current election manifestos do not have sufficient potential to convince young would-be-teachers of a long-term commitment to raising the attractiveness of the teaching profession.
- By far the most elaborate manifesto for schooling and education is that of the SZ, which includes a whole range of measures and goes into relatively great detail. It emphasises a range of issues that are known to educational practitioners and experts, but about which there is very little awareness among the general public. The manifesto of the Communist Party of Bohemia and Moravia (KSČM) is exceedingly brief, and ANO's manifesto had not yet been published at the time of conducting this study.

Úvod

Tato studie navazuje na [studii IDEA \(2017\) z června](#)⁵ a shrnuje a komentuje, do jaké míry volební programy politických subjektů (dále jen stran) pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky plánované na říjen 2017 poskytují odpovědi na sedm otázek, které byly v předchozí studii položeny.

Klíčové otázky pro politické subjekty a veřejnou diskusi

1. Je současná úroveň učitelských platů v ČR příliš nízká, a pokud ano, jaké vyšší úrovně by měly průměrné učitelské platy dlouhodobě dosahovat?
2. Jakým mechanismem a jakým tempem by se měly platy učitelů zvyšovat?
3. Je žádoucí, a pokud ano, jakým způsobem by se měla posílit věrohodnost společenského závazku dlouhodobě výrazně vyšší úrovně učitelských platů?
4. Má být dominantním zdrojem růstu učitelských platů státní rozpočet nebo se má zvýšit podíl dalších zdrojů a v tom případě jakých? (zdroje zřizovatelů: obcí, krajů a soukromých, zdroje EU, případně další).
5. Do jaké míry je vhodné a možné vyšších průměrných platů učitelů dosáhnout při zachování současného objemu veřejných prostředků cestou strukturálních úspor ve školství (např. zvýšením průměrné velikosti tříd, zvýšením průměrné velikosti škol, optimalizací sítě škol, snížením ostatních provozních či investičních nákladů)?
6. Do jaké míry má být případné výrazné navyšování učitelských platů realizováno paušálně podle let praxe (případně kariérních stupňů) a do jaké míry podle místních podmínek a potřeb z rozhodnutí vedení jednotlivých škol?
7. Je vhodné a možné podpořit atraktivitu učitelské profese v oblasti nefinančních podmínek práce, jak a v jakém rozsahu?

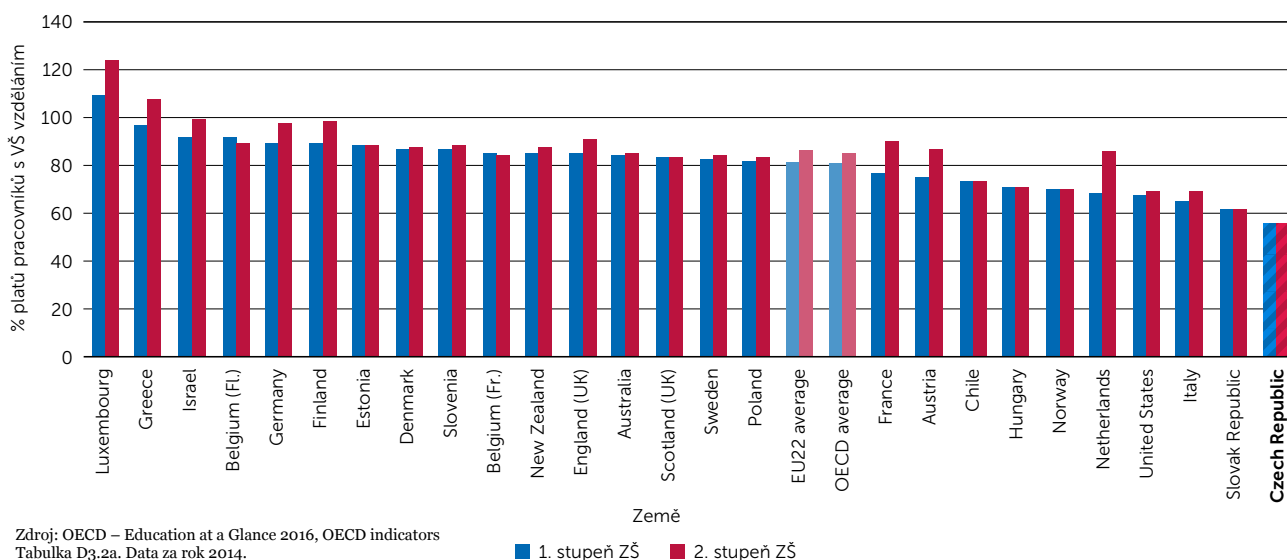
Zmíněná studie IDEA zmapovala úroveň učitelských platů v České republice (ČR) z národního a mezinárodního pohledu (vizte [interaktivní mapovou aplikaci](#) ⁶), osvětlila mechanismy, kterým se úroveň učitelských platů promítá do kvality učitelů, vzdělávání a vzdělanosti populace. Studie poukázala na v odborných kruzích dobře známou skutečnost, že relativní úroveň platů českých učitelů patří k nejnižším, ne-li že je vůbec nejnižší v rámci všech zemí OECD, tedy nejvyspělejších zemí světa včetně zemí EU (viz. [Graf 1](#)). Studie také doložila, že nízké hodnoty mzdových ukazatelů pro Česko nejsou důsledkem metodologických rozdílů vykazování,

5 Studie IDEA (2017) je od června veřejně dostupná na internetu, byla mediálně prezentovaná ve spolupráci s Hospodářskými novinami (27. 6. 2017) a serverem iHned a navíc byla hlavním politickým subjektům zaslána v tištěné podobě.

6 <https://idea.cerge-ei.cz/platy-ucitelu>

národních odlišností ve fungování našeho vzdělávacího systému, ale že jde primárně o důsledek dlouhodobě výrazně nízkých veřejných výdajů v sektoru regionálního školství.

Graf 1. Platy učitelů 1. a 2. stupně základních škol v relaci k platům ostatních vysokoškolsky vzdělaných pracovníků

Zdroj: OECD – Education at a Glance 2016, OECD indicators
Tabulka D3.2a. Data za rok 2014.

■ 1. stupeň ZŠ ■ 2. stupeň ZŠ

Odpovědi na dříve položených sedm otázek samozřejmě přinese realizace vzdělávací politiky vládnoucí garniturou po volbách. Položené otázky a odpovědi na ně by však měly být předmětem diskusí již před volbami. Této diskuse by se měli účastnit nejen odborníci a zainteresovaní znalci, ale i široká laická občanská veřejnost. I proto je namístě očekávání, že odpovědi na těchto sedm otázek budou akcentovány ve volebních programech stran, které se ve volbách ucházejí o hlasy voličů.

Tato studie mapuje pouze volební programy stran, které se objevují na předních místech předvolebních průzkumů (ANO, ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS, Piráti, Realisté, SPD, STAN, Strana zelených (SZ), Top09). V této studii jde především o to, aby širší veřejnosti usnadnila čtení a interpretaci volebních slibů v dané tematické oblasti, ozřejmila jejich významy a možné širší souvislosti, dále poukázat na (ne)konkrétnosti či rozporuplnosti, včetně upozornění na absenci odpovědi jako takových. Hodnocení slibů stran, nakolik jsou dobré a žádoucí, je však do velké míry ponecháno na čtenářích, kteří si mohou vzít na pomoc předchozí analyticky pojaté studie IDEA ([2015](#), [2016](#), [2017](#)).

Studie byla zpracována k 28. srpnu 2017 a nepostihuje tedy případné změny či dodatky k volebním programům zveřejněné po tomto datu. Stejně tak studie nebere v potaz další zdroje informací mimo volební programy, jako mohou být tisková prohlášení stran, jednotlivých politiků, či jejich odpovědi na ad-hoc dotazy novinářů.

I. Shrnutí a komentáře slibů z volebních programů

Málokdo v dnešní době očekává, že strany budou volební programy rozpracovávat do větších podrobností. Většina programů má dnes stručnou až telegrafickou formu. Strany zřejmě předpokládají, že většina voličů do programů ani nenahlédne. Je to paradoxní, když se přístup široké veřejnosti k informacím díky internetu maximálně zjednodušil. Na druhé straně je zde ale novinářská obec a média, kteří informace ve volebních programech hledají a občanům různými formami zprostředkovávají. A je zde i odborná veřejnost, která může být a měla by být důležitým účastníkem veřejných diskusí. Tato série studií IDEA je toho příkladem. Obsah volebních programů tedy vůbec není tak nedůležitý, nečtený a přežitý, jak se na něj zvyklo nahlížet.

Stručný přehled toho, nakolik lze na sedm dříve položených otázek najít odpovědi ve volebních programech stran poskytuje [Tabulka 1](#). V přílohové [Tabulce A1](#) potom čtenář najde odkazy na volební programy a v [Tabulce A2](#) relevantní výtahy z nich. Shrnutí a komentáře k jednotlivým otázkám následují níže.

Tabulka 1. Stručný přehled míry podrobnosti odpovědí na jednotlivé otázky obsažených ve volebních programech stran.

Otázka	ANO	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS	Piráti	Realisté	STAN	SPD	SZ	TOP09
1. Je současná úroveň učitelských platů v ČR příliš nízká, a pokud ano, jaké vyšší úrovně by měly průměrné učitelské platy dlouhodobě dosahovat?	—	**	**	*	**	**	**	**	**	**	**
2. Jakým mechanismem a jakým tempem by se měly platy učitelů zvyšovat?	—	*	*	—	—	—	*	*	*	—	—
3. Je žádoucí, a pokud ano, jakým způsobem by se měla posílit věrohodnost společenského závazku dlouhodobě výrazně vyšší úrovně učitelských platů?	—	*	*	—	—	*	—	—	*	*	—
4. Má být dominantním zdrojem růstu učitelských platů státní rozpočet nebo se má zvýšit podíl dalších zdrojů, a v tom případě jakých? (zdroje zřizovatelů: obcí, krajů a soukromých zdrojů, zdroje EU, případně další).	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Do jaké míry je vhodné a možné vyšších průměrných platů učitelů dosáhnout při zachování současného objemu veřejných prostředků cestou strukturálních úspor ve školství (např. zvýšením průměrné velikosti tříd, zvýšením průměrné velikosti škol, optimalizací sítě škol, snížením ostatních provozních či investičních nákladů)?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Do jaké míry má být případné výrazné navyšování učitelských platů realizováno paušálně podle let praxe (případně kariérních stupňů) a do jaké míry podle místních podmínek a potřeb z rozhodnutí vedení jednotlivých škol?	—	*	—	—	*	—	*	—	—	*	—
7. Je vhodné a možné podpořit atraktivitu učitelské profese v oblasti nefinančních podmínek práce, jak a v jakém rozsahu?	—	**	—	*	*	*	*	*	**	***	*

* Čím větší počet hvězdiček, tím více toho daný program k danému tématu obsahuje. Počet hvězdiček nepředstavuje hodnocení relevance volebního slibu dané strany.

Otázka č. 1: Je současná úroveň učitelských platů v ČR příliš nízká, a pokud ano, jaké vyšší úrovně by měly průměrné učitelské platy dlouhodobě dosahovat?

Shrnutí

Všechny strany, kromě hnutí ANO, které v době zpracování studie necelé dva měsíce před volbami nemělo volební program zveřejněno, ve svých volebních programech nízkou úroveň učitelských platů vnímají jako velký problém a slibují platy zvýšit. Všechny strany, kromě ANO a KSČM, rozsah navýšení platů nějakým způsobem kvantifikují. Některé v relativní formě ve vztahu k ostatním platům v národním hospodářství (ČSSD, KDU-ČSL, SPD, SZ), přičemž TOP09 hovoří méně jasně o učitelských platech na úrovni nejlépe placených státních zaměstnanců. Další programy používají absolutní hodnoty (ODS, STAN, Realisté) a Piráti uvádí procentní zvýšení oproti stavu současnému.

Komentář

Strany očividně problém nízkých učitelských platů intenzivně vnímají. Navíc strany příslib výraznějšího navýšení učitelských platů jasně deklarují. V tomto ohledu jde o výraznou změnu oproti volebním slibům v minulosti, kdy povědomí o nízkých platech učitelů a potřebě jejich zvyšování nebylo ve volebních programech zdaleka tak silné a rozšířené.

Pro lepší srovnatelnost různě kvantifikovaných stranických slibů jsou tyto přepočteny na rocentní navýšení současných průměrných platů v prvním sloupci [Tabulky 2](#). Většina slibovaných navýšení se pohybuje v rozmezí 18–20 % oproti současnému stavu, ale najdeme zvýšení i výrazně vyšší.

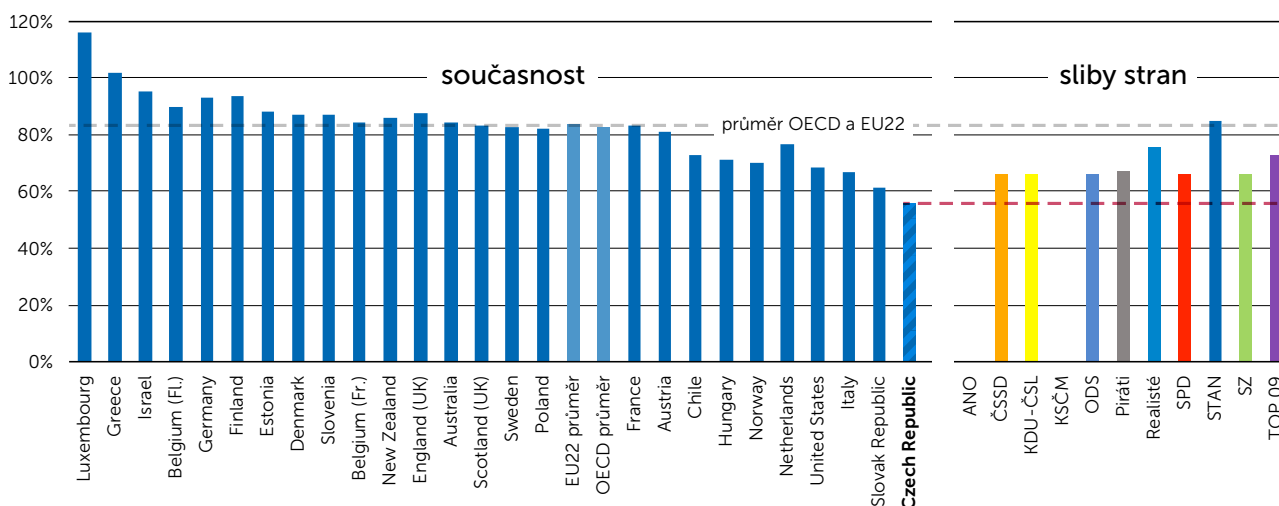
Tabulka 2. Shrnutí kvantifikovaných slibů zvýšení učitelských platů z volebních programů stran ve formě jednotného ukazatele, odhad odpovídajících nákladů státního rozpočtu a dopad realizace slibu na mezinárodní srovnání relativních platů.

	Slibované navýšení učitelských platů vůči současnosti [%]	Roční navýšení celkových nákladů práce pro státní rozpočet [mld. Kč]	Odpovídající slibovaný poměr učitelských platů k platům vysokoškolsky vzdělaných pracovníků
ANO ¹⁾	–	–	–
ČSSD ²⁾	18%	12	66%
KDU-ČSL ³⁾	18%	12	66%
KSČM ⁴⁾	–	–	–
ODS ⁵⁾	18%	12	66%
Piráti ⁶⁾	20%	13	67%
Realisté ⁷⁾	35%	23	76%
SPD ⁸⁾	18%	12	66%
STAN ⁹⁾	52%	35	85%
SZ ¹⁰⁾	18%	12	66%
TOP 09 ¹¹⁾	30%	20	73%
ČR dnes			56%
OECD			83%

- 1) ANO v době analýz nemělo zveřejněn volební program.
- 2) ČSSD slibuje učitelské platy na úrovni 130 % průměrných mezd v ČR. V současnosti jsou učitelské platy cca na úrovni 110 %.
- 3) KDU-ČSL slibují učitelské platy na úrovni 130 % průměrných mezd v ČR. V současnosti jsou učitelské platy cca na úrovni 110 %.
- 4) Z programu KSČM se nedá navýšení kvantifikovat.
- 5) ODS slibuje platy na úrovni 35 000 Kč.
- 6) Piráti slibují učitelské platy navýšit o 20 %.
- 7) Realisté slibují platy na úrovni 40 000 Kč.
- 8) SPD slibuje učitelské platy na úrovni 130 % průměrných mezd v ČR. V současnosti jsou učitelské platy cca na úrovni 110 %.
- 9) STAN slibuje hned v prvním roce navýšit učitelské platy na 45 000 Kč.
- 10) Strana zelených s odkazem na neschválený kariérní řád uvádí záměr zvýšit učitelské platy na 130 % průměrných mezd v ČR. Na jiném místě slibují učitelské platy na úrovni středních platů vysokoškolsky vzdělaných „pracovníků a pracovníc“. Pokud tím myslí jak soukromý tak veřejný sektor, odpovídá to cca právě slibu 130 % průměrných platů v ČR.
- 11) TOP09 uvádí pouze navýšení rozpočtu regionálního školství o 30 mld. bez specifikace, kolik z toho půjde na učitelské platy. Výpočet předpokládá, že na platy by šly 2/3 a zbytek na nepedagogické pracovníky, případně další výdaje.

Poslední sloupec **Tabulky 2** ukazuje slibovanou úroveň učitelských platů vyjádřenou v relaci k platům ostatních vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců v zemi (včetně aktuální úrovně v ČR a průměru zemí OECD, jak je uvedeno v **Grafu 1**). Protože toto srovnání je vzhledem k roli relativních platů pro atraktivitu učitelské profese nejdůležitější, jsou hodnoty vyneseny i ve formě **Grafu 2**, který umožňuje srovnání s posledním známým stavem ostatních zemí OECD včetně ČR. Je zřejmé, že slibovaná navýšení učitelských platů o cca 18 %–20 % (ČSSD, KDU-ČSL, ODS, Piráti, SPD a SZ) velmi špatnou situaci ČR vůči zemím OECD⁷ nemají potenciál situaci zásadnějším způsobem zlepšit. Výraznou změnu představují pouze sliby Realistů, TOP09 a především STAN. Poslední ze jmenovaných slibů by jako jediný ČR dostal na úroveň průměru zemí OECD (což je přibližně i průměr EU).

Graf 2. Průměrné učitelské platy v poměru k průměrným platům ostatních vysokoškolsky vzdělaných pracovníků: stav a sliby stran [%]

Zdroj: Údaje z grafu 1 pro země OECD a vlastní výpočty pro programy stran.

Navýšení učitelských platů je s ohledem na velký počet učitelů (cca 130 tisíc ekvivalentů plných úvazků) rozpočtově poměrně náročné. Náklady SR hypotetických scénářů navýšení učitelských platů o 10 % až 40 % jsou uvedeny v **Tabulce 3**. Scénáře zahrnují platy učitelů (včetně ředitelů a řídicích pedagogických pracovníků škol) v regionálním školství veřejných škol a zahrnují všechny standardní složky platů vyplacené během kalendářního roku, tedy včetně běžných odměn.^{8, 9, 10} S poměrně velkou přesností se dá odhadovat, že zvýšení průměrných platů učitelů v regionálním školství o 10 % oproti stavu roku 2016 představuje dodatečné celkové náklady SR ve výši 6,3 mld. ročně. K tomu je třeba připočítat státní dotaci platů učitelů škol soukromých a církevních ve výši 0,4 mld. Kč.¹¹

7 Údaje za 1. a 2. stupeň jsou zprůměrovány.

8 Zdrojem dat je výkaz MŠMT P1-04 o zaměstnancích a mzdových prostředcích v regionálním školství za 1.–4. čtvrtletí roku 2016.

9 Regionální školství zahrnuje mateřské, základní, střední a vyšší odborné školy.

10 Výchozí rozpočet na platy v roce 2016 zahrnuje o velmi malý podíl složek platů financovaných z projektů EU. Rozpočet představuje celkové náklady práce, tedy včetně povinných odvodů placených zaměstnavatelem (tj. školami).

11 Částka 0,4 mld. Kč ročně cca odpovídá 10% zvýšení veřejné dotace učitelských platů soukromých a církevních škol.

Je však třeba mít na paměti, že v regionálním školství kromě cca 130 tisíců učitelů (přepočteno na plné úvazky), kteří vstupují do nákladových simulací v **Tabulce 3**, pracují ještě ostatní pedagogičtí pracovníci¹² v počtu cca 27 tis. přepočtených plných úvazků. Simulace nezahrnují ani nepedagogické pracovníky v regionálním školství.

Lineární aproximací lze potom odhadovat dodatečné náklady SR na zvýšení platů o 20 %, 30 % a 40 % v **Tabulce 3**, tedy 13,4; 20,0 a 26,7 mld. Kč.

Tabulka 3: Simulace dodatečných nákladů státního rozpočtu na navýšení platů učitelů (bez ostatních pedagogických a nepedagogických pracovníků) v regionálním školství o 10 až 40 %.

	Stav roku 2016 ¹⁾		Průměrné hrubé měsíční platy [Kč] ¹⁾				Navýšení celkových nákladů práce [mld. Kč] ²⁾			
	průměrný přepočtený počet učitelů	průměrný hrubý měsíční plat [Kč]	podle scénáře navýšení učitelských platů o				podle scénáře navýšení učitelských platů o			
			10%	20%	30%	40%	10%	20%	30%	40%
Celkem	130 495	29 487 Kč	32 436 Kč	35 385 Kč	38 333 Kč	41 282 Kč	6,7 mld	13,4 mld	20,0 mld	26,7 mld
Učitelé MŠ	28 430	25 467 Kč	28 014 Kč	30 561 Kč	33 107 Kč	35 654 Kč	1,2 mld	2,4 mld	3,5 mld	4,7 mld
Učitelé ZŠ	59 878	30 748 Kč	33 823 Kč	36 898 Kč	39 973 Kč	43 047 Kč	3,0 mld	6,0 mld	9,0 mld	12,0 mld
Učitelé SŠ (včetně středisek praktického vyučování)	32 503	30 677 Kč	33 745 Kč	36 812 Kč	39 880 Kč	42 948 Kč	1,6 mld	3,3 mld	4,9 mld	6,5 mld
Učitelé konzervatoří	828	30 857 Kč	33 942 Kč	37 028 Kč	40 113 Kč	43 199 Kč	0,0 mld	0,1 mld	0,1 mld	0,2 mld
Učitelé VOŠ	934	32 644 Kč	35 908 Kč	39 173 Kč	42 437 Kč	45 701 Kč	0,0 mld	0,1 mld	0,1 mld	0,2 mld

1) Učitelé v sektoru veřejných škol regionálního školství.

2) Celková částka za veřejných sektor zahrnuje i navýšení státní dotace platů soukromých a církevních škol odpovídající 0,4 mld. Kč na každých 10 % navýšených platů.

S přímou úměrou v **Tabulce 3** pracuje i výpočet nákladů SR na navýšení učitelských platů podle slibů jednotlivých politických stran uvedených ve druhém sloupci **Tabulky 2**.^{13, 14} Nejčastěji se objevuje slib nárůstu učitelských platů o 18 %, což představuje náklady na státní rozpočet přibližně 12 mld. Kč ročně. Zdaleka nejvýraznější a nejnákladnější je slib STAN, který by přišel SR na cca 35 mld. Kč. Pro rámcové srovnání objemu prostředků uveďme, že v roce 2016 byly výdaje SR na vzdělávací činnost veřejných vysokých škol přibližně 20 mld. Kč, na dávky nemocenského pojištění přibližně 26 mld. Kč, na rodičovský příspěvek přibližně 24 mld. Kč, na výzkum a vývoj přibližně 29 mld. Kč, a že na rok 2018 vláda schválila relativně vysoký deficit SR ve výši 50 mld. Kč.

12 Mezi ostatní pedagogické pracovníky patří mimo jiné vychovatelé, psychologové, trenéři, speciální pedagogové.

13 V případě, že strana slib nekvantifikuje v relativní, ale absolutní úrovni platů, náš výpočet předpokládá okamžité zvýšení a udržení relativní úrovně, kdy již nedochází ke snižování relativní úrovně v důsledku předpokládaného růstu ostatních platů.

14 V případě Pirátů je problém v nejednoznačnosti slibu, protože není zřejmé, vůči jaké platové základně se slib navýšení vztahuje. Může totiž jít o základ odpovídající poslední známé úrovni platů (za rok 2016, který obsahuje i složku odměn vyplácených dominantně koncem kalendářního roku) nebo o aktuální stav poloviny roku 2017 (lze jen zhruba odhadovat) a nebo o základnu na úrovni nejasných vládních příslibů daných v rámci probíhajících vyjednávání o státního rozpočtu na rok 2018. Zde může jít o poměrně velké rozdíly, ve kterých slib pohybuje.

Otázka č. 2: Jakým mechanismem a jakým tempem by se měly platy učitelů zvyšovat?**Shrnutí**

Pokud jde o tempo zvyšování učitelských platů, potom ČSSD a KDU-ČSL různými slovy slibují totéž, tedy postupné zvýšení platů během čtyř let (tj. během volebního období). STAN slibuje skokové navýšení platů hned v prvním roce po volbách, ale o vývoji v dalších letech již nehovoří. Realisté zase hovoří o výrazném zvýšení platů bez uvedení tempa zvyšování. Ostatní strany (ANO, KSČM, ODS, Realisté, SZ, TOP09, SPD) ve svých programech o časovém výhledu zvyšování učitelských platů nehovoří. O samotném mechanismu zvyšování učitelských platů ovšem mlčí programy všech stran.

Komentář

Otázka tempa zvyšování učitelských platů úzce souvisí s finanční náročností pro SR. Zatímco ČSSD a KDU-ČSL explicitně plánují rozložit relativně malý slibovaný nárůst do čtyř let, STAN navrhuje nárůst skokový hned v prvním roce po volbách. To je s ohledem na rozpočtové nároky hodně ambiciózní. A zřejmě je míněn až rok 2019, protože struktura SR na rok 2018 totiž bude v okamžiku, kdy se nová vláda ujme vlády, ve velmi pokročilém stádiu projednávání, kdy zásadnější změny budou jen obtížně představitelné.

Pokud jde o samotný mechanismus navyšování učitelských platů, o něm nehovoří žádný program, byť to může být také důležité. Například zvýšení učitelských platů cestou navýšení tarifních platů (tabulkových) se zdaleka nemusí plně promítnout do platů celkových, pokud zároveň dojde ke snížení netarifních složek platů, jako se tomu stalo mnohokrát v minulosti.

Otázka č. 3: Je žádoucí, a pokud ano, jakým způsobem by se měla posílit věrohodnost společenského závazku dlouhodobě výrazně vyšší úrovně učitelských platů?**Shrnutí**

O posílení společenského závazku respektive posílení věrohodnosti výhledu udržení výrazně vyšších platů v časovém horizontu nehovoří žádný z programů politických stran. Připomeňme, že příkladem takového nástroje by mohlo být navázání úrovně průměrných učitelských platů na platovou úroveň vhodně zvolené skupiny zaměstnanců a činovníků veřejného sektoru, jako jsou soudci či poslanci. Slabší verzí takového závazku by mohl být slib zvýšení a udržení učitelských platů prezentovaný v relaci k průměrným platům jiných skupin pracovníků. Takto například ČSSD, KDU-ČSL, SPD a SZ slibují učitelské platy na úrovni 130 % průměrné mzdy v ČR (dnes jsou na úrovni cca 110 %), TOP09 méně jasněji slibuje učitelské platy na úrovni „nejlépe placených státních zaměstnanců“ a SZ slibuje učitelské platy na úrovni mediánu vysokoškolsky vzdělaných pracovníků, respektive 130 % průměrné mzdy v ČR. Ostatní strany (ODS, Realisté, Piráti, STAN) uvádí absolutní úroveň platů nebo procentní navýšení, kde již dlouhodobý závazek absentuje docela.

Komentář

Jak bylo popsáno a zdůrazněno ve [studii IDEA \(2017\)](#), vazba mezi výší učitelských platů a kvalitou učitelů funguje především skrze atraktivnost profese. Platová atraktivita spoluurčuje, kdo se na tuto profesi připravuje, kdo do ní nastupuje, zůstává v ní, a kdo naopak velmi záhy z učitelské profese odchází. To se do celkové kvality učitelského sboru promítá velmi pozvolna ve velmi dlouhém období, a proto nelze čekat výraznější zvýšení kvality učitelů a vzdělávání nejen od krátkodobých, ale i střednědobých politických slibů a od ad-hoc zvyšování učitelských platů.

Zásadním problémem volebních slibů ve formě absolutní úrovně učitelských platů, které má být dosaženo (ODS, Realisté) nebo procentní míry zvýšení (Piráti) spočívá v tom, že nebere ohled na to, že průběžně rostou a dále porostou i platy ostatních zaměstnanců, vůči kterým je třeba platy učitelů poměřovat. To znamená, že realizace slibu může skončit podobně jako v posledním volebním období, tedy že učitelské platy sice porostou, ale budou pouze držet krok s růstem platů ostatních, což neuspokojivou relaci učitelských platů v zemi nezmění.

Přísliby vyjadřující úroveň platů v relativní podobě vůči průměrné nebo střední mzdě ostatních pracovníků nebo vysokoškolsky vzdělaných mají charakter dlouhodobosti. Věrohodnost společenského závazku by však výrazně posílilo například navázání průměrných učitelských platů na platovou úroveň vhodně definované srovnávací skupiny zaměstnanců. To však v programu žádné strany nenajdeme.

Nejenže by realizace většiny volebních slibů ve střednědobém výhledu příštího volebního období neznamenal zásadní zlepšení extrémně nízké úrovně učitelských platů, ale navíc, vzhledem k opakovanému nenaplnění vágně daných slibů v minulosti, aktuální volební sliby politických stran dostatečně věrohodně neslibují dlouhodobou finanční atraktivitu učitelské profese pro zájemce z řad mladých lidí.

Otázka č. 4: Má být dominantním zdrojem růstu učitelských platů státní rozpočet nebo se má zvýšit podíl dalších zdrojů a v tom případě jakých? (zdroje zřizovatelů: obcí, krajů a soukromých, zdroje EU, případně další).

Shrnutí

Ani jeden volební program se problematikou finančních zdrojů na zvýšení učitelských platů explicitně nezabývá. Pouze programy Pirátů a SZ zmiňují potřebu zvýšit výdaje na školství jako podíl na HDP, ale ani to neozřejmuje, do jaké míry se mají prostředky na vyšší platy ušetřit v jiných kapitolách SR či veřejných financí, jít na účet vyššího zdanění, a nebo vyššího deficitu SR.

Komentář

To, že si strany potřebnými zdroji na slibované zvýšení učitelských platů ve svých volebních programech hlavu nelámou, zvyšuje již tak nízkou věrohodnost slibů do budoucna.

V současnosti je primárním zdrojem učitelských platů státní rozpočet (SR) přerozdělovaný skrze kraje do jednotlivých škol formou účelově určených prostředků. Ve velmi zanedbatelném rozsahu na platy dobrovolně přispívají ze svých rozpočtů i další subjekty, jako jsou kraje a obce. Je třeba zmínit, že obce (jako zřizovatelé většiny základních a mateřských škol) a kraje (jako zřizovatelé většiny škol středních) dnes v rámci systému rozpočtového určení daní nemají dostatečný prostor, aby k prostředkům SR na učitelské platy samy nějak výrazněji přispívaly.

Prostředky EU se v posledních cca deseti letech do učitelských platů také promítaly, ale také jen ve velmi omezeném rozsahu a navíc cestou rozvojových programů škol a nikoliv z titulu běžné a opakující se pedagogické činnosti. Spoléhání se na prostředky EU pro spolufinancování učitelských platů do budoucna je navíc velmi nesystémové, protože prostředky EU jsou určeny na rozvojové účely a ne na běžné výdaje. Za druhé, probíhající finanční období EU, které za pár let skončí, bude pravděpodobně poslední, kdy ČR získala z EU tak vysokou částku a přitom byla čistým příjemcem. Lze se tedy domnívat, že politické strany, které slibují výrazně platy učitelů navýšit, toto hodlají zajistit navýšením prostředků státního rozpočtu.¹⁵

Otázka č. 5: Do jaké míry je vhodné a možné vyšších průměrných platů učitelů dosáhnout při zachování současného objemu veřejných prostředků cestou strukturálních úspor ve školství (např. zvýšením průměrné velikosti tříd, zvýšením průměrné velikosti škol, optimalizací sítě škol, snížením ostatních provozních či investičních nákladů)?

Shrnutí

V otázce jde o to, zda strany vidí zdroje potřebné na navýšení učitelských platů uvnitř současného vzdělávacího systému (rozpočet MŠMT) buď ve formě neefektivností a možných úspor. Strany zřejmě takové zdroje nevidí, protože žádný program tuto možnost ani nenaznačuje. V této souvislosti stojí za pozornost skutečnost, že problém velmi nízkých platů existuje i u ostatních pedagogických pracovníků a nepedagogických pracovníků regionálního školství a akcentují ho, byť velmi stručně, pouze TOP09, KSČM a SZ.

Komentář

[Studie IDEA \(2017\)](#) pomocí řady mezinárodně srovnatelných ukazatelů doložila, že nízké platy českých učitelů jsou přímým důsledkem nízkého objemu prostředků na ně určených, a že tedy nejde o důsledek specifických parametrů či nadstandardních neefektivností v českém vzdělávacím systému. Stále však existují způsoby, jak na učitelské platy vyšetřit dodatečné prostředky v rámci vzdělávacího systému. Například by mohlo jít o optimalizaci sítě škol (zavírání a spojování malých škol do větších celků), o zvýšení průměrného počtu žáků ve třídě (respektive na učitele), o snížení počtu hodin vzdělávací dotace na žáka, o zkrácení délky základní školy z devíti na osm let apod. Žádná strana však s touto formou získání prostředků na zvýšení učitelských platů ve volebním programu nepočítá.

¹⁵ V programu SPO, který v této studii jinak nemapujeme, najdeme náznak, že by zdrojem platů učitelů mohly být prostředky EU.

Otázka č. 6: Do jaké míry má být případné výrazné navyšování učitelských platů realizováno paušálně podle let praxe (případně kariérních stupňů) a do jaké míry podle místních podmínek a potřeb z rozhodnutí vedení jednotlivých škol?

Shrnutí

ODS slibuje zvýšit nenormativní složku platu u dobrých učitelů. Realisté navrhují, aby „měli ředitelé volné ruce v distribuci odměn za kvalitní výuku.“ U ostatních stran se lze pouze dohadovat, že současné nastavení považují za vyhovující. Roli místních podmínek, tedy především otázky zda a jak finanční atraktivitou přitáhnout kvalitnější učitele do škol v sociálně-ekonomicky slabých lokalitách, také žádný program neakcentuje.

Komentář

[Studie IDEA \(2015\)](#) ukázala, že podíl odměn, o kterých může rozhodovat vedení školy (které nejsou určeny tarify odvozenými od let praxe a vzdělání) na celkových platech učitelů se pohybuje v řádu 5–8 % a je ve srovnání s podílem odměn ve zbytku veřejného sektoru (9–10 %) nižší a velmi nízký je i ve srovnání se soukromým sektorem. To úzce souvisí s [Otázkou č. 2](#) ohledně mechanismu navýšení učitelských platů, na kterou žádný program odpověď nenabízí. Navýšení průměrných učitelských platů je možno dosáhnout kombinací navýšení tarifů (a odpovídající částky na ně) a navýšení netarifní části platu (a odpovídající částky na ně). V řadě případů v minulosti totiž sice došlo k navýšení tarifních tabulek, ale protože nebyl adekvátně navýšen rozpočet na tarifní platy, musela být na úrovni škol snížena částka a podíl odměn (netarifní složky). Dopad zvýšení tarifů na navýšení celkových platů potom byl samozřejmě nižší, než se mohlo jevit z navýšení tarifů.

Otázka č. 7: Je vhodné a možné podpořit atraktivitu učitelské profese v oblasti nefinančních podmínek práce, jak a v jakém rozsahu?

Shrnutí

V tomto ohledu nějaký příslib obsahují téměř všechny volební programy (kromě ANO). Několik programů slibuje lepší podmínky práce učitelů (ČSSD, KSČM, SZ, SPD). V tomto je výjimečně rozsáhlý a podrobný program SZ, který slibuje celou škálu kroků na podporu nefinančních podmínek práce učitelů. Z nich stojí za zmínku slib „nárokového tvůrčího volna každý pátý rok učení v délce minimálně šesti měsíců“. TOP09 sice o nefinanční podpoře učitelů v programu nehovoří, ale slibuje „projekt dělené třídy, který umožní v řadě předmětů „dvourychlostní“ výuku při zachování principu rovného přístupu ke vzdělání“, což lze také považovat za zlepšení pracovních podmínek učitelů. Za zvýšení nefinanční atraktivity učitelské profese lze považovat i snížení byrokratické zátěže na straně učitelů, kterou slibují programy KSČM, ODS, Pirátů, STAN, SZ. SPD se soustředí především na posílení právního postavení učitele v případě agrese proti jeho osobě.

Komentář

Nefinanční podmínky práce učitele jsou určitě nedílnou součástí atraktivity profese. Způsobů, jak zlepšit nefinanční podmínky práce, existuje dlouhá řada a to, co najdeme ve volebních programech (kromě SZ) jsou poměrně kusé a obecné sliby. Navíc v programech (kromě SZ) absentují informace i o jen přibližném rozsahu slibovaných změn, což znemožňuje odhad jejich nákladnost.

Programy se také nezabývají opatřeními, jakými by se mělo slibů dosáhnout. V reálné praxi našeho extrémně decentralizovaného školství fragmentovaného do velmi vysokého počtu škol se prosazování takových změn z úrovně centrální vlády dosud ukazovalo jako poměrně velký problém.

PŘÍLOHY

Tabulka A1: Odkazy na volební programy stran

Sirana	Program	Web
ČSSD	ano	https://www.cssd.cz/data/files/program-210x210-seda.pdf
ANO	ne	
KSČM	ano	http://volby.kscm.cz/volebni-program
TOP 09	ano	https://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2017/
ODS	ano	http://www.ods.cz/volby2017/program
KDÚ-ČSL	ano	https://www.kdu.cz/getattachment/f3c301fb-b96a-4915-87e4-6ad5713164a3/Volebni-program-2017-2021.aspx
STAN	ano	https://www.starostove-nezavisli.cz/fmfile/o/files/volby17/navrh_volebniho_programu_STAN.pdf
SPD	ano	http://www.spd.cz/volebni-program-spd
Piráti	ano	https://www.pirati.cz/program/psp2017.html
Zelení	ano	https://www.zeleni.cz/wp-content/uploads/2017/06/zeleni_volebni_program_2017.pdf
Realisté	ano	http://www.realiste.cz/program.pdf

Tabulka A2: Podrobný výtah relevantních pasáží z volebních programů stran

Otázka 1: Je současná úroveň učitelských platů v ČR příliš nízká, a pokud ano, jaké vyšší úrovně by měly platy dlouhodobě dosahovat?	
ČSSD	Vytvoříme proto kvalitnější pracovní podmínky pro učitele, včetně skutečně důstojného platového ohodnocení. Prosadíme čtyřleté navyšování rozpočtu školství tak, aby se platy učitelů dostaly nejméně na 130 % průměrné mzdy v České republice a významně se zvýšilo odměňování i dalších pracovníků ve školství.
ANO	
KSČM	Navyšování platů a zlepšování pracovních podmínek pro pedagogické i nepedagogické pracovníky škol a mistry odborného výcviku.
TOP 09	Posílíme prestiž a kvalitu pedagogů navýšením platů a zvýšeným respektem vůči jejich profesi. Učitel bude patřit k nejlépe placeným státním zaměstnancům. Navýšíme finanční prostředky do regionálního školství o 30 mld. Kč.
ODS	Průměrný plat učitele minimálně 35 000 Kč
KDU-ČSL	Kvalitní a kvalifikovaný učitel musí být dobře zaplacený a motivovaný k dalšímu vzdělávání. Proto zvýšíme průměrnou mzdu pedagogických pracovníků na úroveň 130 % průměrné mzdy v národním hospodářství do roku 2021. Nepřipustíme učitele „druhé kategorie“ podle mzdy (např. církevní školy).
STAN	Státní rozpočet na následující rok už bude počítat s vyššími platy pro učitele. Pohybovat by se měly kolem 45 000 Kč měsíčně. (VP s16)
SPD	Chceme-li zkvalitnit školství a zdravotnictví, potřebujeme zvýšit odměňování učitelů a nepedagogických pracovníků, ... Zvýšíme podíl hrubého domácího produktu (HDP) vydávaného na školství i zdravotnictví. Plat učitele a začínajícího lékaře musí dosáhnout 130 % průměrné mzdy, abychom zabránili odchodům. Považujeme za nutné, aby odměňování pedagogických pracovníků bylo zafixováno ve výši cca 130 % průměrné mzdy v České republice. Požadujeme za nutné, aby současný poměr 4,5 % HDP se přiblížil k 6 %. V současné situaci se toto podfinancování maskuje pokusy o reformu financování školství. Jde o kamufláž neochoty vlády investovat do vzdělávání českých občanů.
Piráti	Zvýšíme výdaje na vzdělávání nad průměr EU, tj. 5 % HDP. Prosadíme zvýšení reálných platů učitelů o 20 %.
Zelení	Navýšíme celkový objem investic do vzdělávání alespoň na úroveň průměru zemí OECD a zvýšíme platy učitelů a učitelů na důstojnou úroveň. Zaostáváme především ve výdajích na primární a sekundární vzdělávání. Učitelská profese je jedno z nejnáročnějších a společensky nejodpovědnějších povolání. Chceme z ní udělat povolání nejžádanější a dodat jí prestiž, kterou zaslouhuje. Učitelé a učitelky mají být ohodnoceni nadprůměrně, tedy alespoň na úrovni mediánu mzdy ostatních vysokoškolsky vzdělaných pracovníků a pracovníc.

Realisté	Navýšení průměrného platu učitelů na ZŠ a SŠ na 40 000 měsíčně a větší volnost ředitelům v distribuci odměn – Skokové zvýšení platů zvýší prestiž povolání pedagoga a zvýší zájem o toto povolání. Kvalitní vzdělání dětí není možné bez kvalitního ohodnocení pedagogů. Ti dnes patří mezi nejhůře odměňované vysokoškolsky vzdělané zaměstnance. Mají podprůměrné platy. To je třeba změnit okamžitě.
-----------------	--

Otázka 2: Jakým mechanismem a jakým tempem by se měly platy učitelů zvyšovat?

ČSSD	Do roku 2021
ANO	
KSČM	
TOP 09	
ODS	
KDU-ČSL	Do roku 2021
STAN	Státní rozpočet na následující rok už bude počítat s vyššími platy pro učitele. Pohybovat by se měly kolem 45 000 Kč měsíčně. (VP s16)
SPD	
Piráti	
Zelení	
Realisté	Navrhujeme zvýšit průměrný plat učitelů skokově tak, aby již v roce 2019 dosáhl 40 000 Kč. To by měl být také průměr na většině ZŠ a SŠ v zemi.

Otázka 3: Je žádoucí, a pokud ano, jakým způsobem by se měla posílit věrohodnost veřejného závazku dlouhodobě výrazně vyšší úrovně učitelových platů?

ČSSD	
ANO	
KSČM	
TOP 09	
ODS	
KDU-ČSL	
STAN	
SPD	Považujeme za nutné, aby odměňování pedagogických pracovníků bylo zafixováno ve výši cca 130 % průměrné mzdy v České republice.
Piráti	
Zelení	
Realisté	

Otázka 4: Má být dominantním zdrojem růstu učitelových platů státní rozpočet nebo se má zvýšit podíl dalších zdrojů a v tom případě jakých? (zdroje zřizovatelů: obcí, krajů a soukromých, zdroje EU, případně další).

ČSSD	
ANO	
KSČM	
TOP 09	
ODS	
KDU-ČSL	
STAN	
SPD	
Piráti	
Zelení	
Realisté	

Otázka 5: Do jaké míry je vhodné vyšších průměrných platů učitelů dosáhnout při zachování současného objemu veřejných prostředků vydávaných na školství cestou strukturálních úspor? (např. zvýšením průměrné velikosti tříd, zvýšením průměrné velikosti škol, optimalizací sítě škol, snížením ostatních provozních či investičních nákladů)	
ČSSD	
ANO	
KSČM	
TOP 09	
ODS	
KDU-ČSL	
STAN	
SPD	
Piráti	
Zelení	
Realisté	
Otázka 6: Do jaké míry má být případné výrazné navyšování učitelových platů realizováno paušálně podle let praxe (případně kariérních stupňů) a do jaké míry podle místních podmínek a potřeb z rozhodnutí vedení jednotlivých škol?	
ČSSD	
ANO	
KSČM	
TOP 09	
ODS	Zvýšení netarifní části platu pro dobré učitele
KDU-ČSL	
STAN	
SPD	
Piráti	
Zelení	
Realisté	Posílíme nenárokovou složku platu oproti tarifní, aby měli ředitelé volné ruce v distribuci odměn za kvalitní výuku. Větší volnost ředitelům v distribuci odměn.
Otázka 7: Je vhodné a možné zvýšit atraktivitu učitelové profese cestou nefinančních bonusů, jakých a v jakém rozsahu?	
ČSSD	Vytvoříme proto kvalitnější pracovní podmínky pro učitele, včetně skutečně důstojného platového ohodnocení. Zajistíme fungující podporu učitelů ve výkonu jejich profese a vytvoříme podmínky pro jejich kariérní růst. Zlepšíme podmínky pro moderní vybavení škol a zajistíme dostatečné prostředky na další vzdělávání pedagogických pracovníků. Posílíme systém podpory učitelů a rodičů kvalitními poradenskými službami. Rozšíříme jejich kapacity tam, kde je to potřeba, a vybavíme je moderními prostředky péče o žáky, rodiče i učitele.
ANO	
KSČM	Snížíme administrativu na školách – učitel má učit, ne papírovat.
TOP 09	Podpoříme proto projekt dělené třídy, který umožní v řadě předmětů „dvourychlostní“ výuku při zachování principu rovného přístupu ke vzdělání.
ODS	Návrat kompetencí ředitelům škol a méně papírování Jednodušší školský zákon, protože chceme jasná a jednoduchá pravidla
KDU-ČSL	
STAN	Po důkladném auditu provedeném již v prvním roce vlády nastavíme systém tak, aby byly školy zbavené zbytečné byrokracie, hlášení, tabulek a souhrnů. Urgentní opatření (1. rok vlády): Provedeme audit agend a podstatně zredukujeme byrokracii požadovanou po školských zařízeních.

SPD	<p>Legislativně posílíme pozici pedagogických pracovníků a školy při řešení záškoláctví, šikany, násilí ve školách a udržení kázně obecně.</p> <p>Prosadíme posílení právního postavení učitele v případě agrese proti jeho osobě.</p> <p>Učitelé musí cítit právní podporu a ochranu při své odpovědné práci. Zákonní zástupci musí nést plnou odpovědnost za chování svých dětí. Skončí doba, kdy učitel je beztretně urážen. Podpoříme snížení věku trestní odpovědnosti.</p>
Piráti	<p>Ubereme učitelům nadbytečné papírování.</p>
Zelení	<p>Budeme také prosazovat, aby součástí kariérního řádu pro vyučující na základních a středních školách bylo nárokové tvůrčí volno každý pátý rok v délce minimálně šesti měsíců.</p> <p>Vyučující i ředitele a ředitelky škol zbavíme zbytečné administrativní zátěže a poskytneme jim perspektivu platového postupu, dalšího vzdělávání, mentoringu a supervize. Zavedeme nárokové tvůrčí volno pro vyučující na ZŠ a SŠ. Budeme také prosazovat, aby součástí kariérního řádu pro vyučující na základních a středních školách bylo nárokové tvůrčí volno každý pátý rok v délce minimálně šesti měsíců.</p> <p>Na všech stupních škol je problém s bariérami. Základní a střední školy nemají dostatek podpory pro začlenění žactva s některými formami znevýhodnění do běžných škol, a to především pro zajištění speciálních pedagogických a asistentů a asistentek vyučujících z centrálního rozpočtu tak, aby bylo možné asistentké síly více využívat a výuka díky tomu mohla probíhat ve třídách s menším počtem žáků a žákyň.</p> <p>Na základních školách vytvoříme finanční podmínky pro individuální práci v malých žákovských skupinách. Posílíme svobodu vyučujících ve školních vzdělávacích programech, zvláště v oblasti časových a tematických plánů (časové rozlišení by mělo být orientační, měla by se zohledňovat situace jednotlivých tříd z důvodů pedagogických, sociálních či psychologických).</p> <p>Pro vzdělávací materiály a výstupy podpořené z veřejných projektových zdrojů budeme požadovat aplikování principů universal design (design pro všechny) a zasadíme se o publikování informací z oblasti vzdělávání ve formátu otevřených dat.</p>
Realisté	

Reference

Münich, Daniel, 2017. IDEA PRO VOLBY 2017. Nízké platy učitelů: hodně drahé šetření, Studie IDEA 10/2017. https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_10_2017_Platy_ucitelu/IDEA_Studie_10_2017_Platy_ucitelu.html.

Interaktivní aplikace studie <https://idea.cerge-ei.cz/platy-ucitelu>

Münich, Daniel, 2016. Platy učitelů českých zůstávají velmi nízké, Krátká STUDIE IDEA 2016. https://idea.cerge-ei.cz/files/Platy_ceskych_ucitelu_2016.pdf

Münich, Daniel, Mária Perignáthová, Lucie Zapletalová, Vladimír Smolka, 2015. Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní, Studie IDEA 4/2015. http://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Platy_ucitelu/IDEA_Platy_ucitelu_studie.html

Předchozí publikace

- Srpen 2017: Ján Palguta. „*Kdo je váš starosta: volební soutěž a charakteristiky zastupitelů v ČR*“
- Červenec 2017: Alena Bičáková, Štěpán Jurajda, Lucie Zapletalová. „*Vrána k vráně sedá aneb důležitost oboru studia při výběru partnera*“
- Červen 2017: Daniel Münich. „*IDEA PRO VOLBY 2017, Nízké platy učitelů: hodně drahé šetření*“
- Červen 2017: Jiří Šatava. „*IDEA PRO VOLBY 2017, Příjmy seniorů – práce, nástupní důchody a jejich valorizace*“
- Květen 2017: Klára Kalíšková. „*IDEA PRO VOLBY 2017, Podpora rodin s dětmi: daně, dávky a veřejné služby*“
- Květen 2017: Vít Macháček, Martin Srholec. „*Pod pokličkou Beallových seznamů*“
- Březen 2017: Libor Dušek. „*Přísnější tresty za vraždy? Vyhodnocení dopadů legislativního návrhu*“
- Březen 2017: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „*Ženy a muži v českém výzkumu: publikační výkon, produktivita, spoluautorství a trendy*“
- Únor 2017: Matthias Doepke, Fabian Kindermann, překlad Ondřej Lukáš, Filip Pertold. „*Proč ženy v Evropě nechtějí mít více dětí?*“
- Prosinec 2016: Lukáš Rečka, Milan Ščasný. „*80% snížení emisí skleníkových plynů: analýza vývoje energetiky České republiky do roku 2050*“
- Prosinec 2016: Iva Zvěřinová, Milan Ščasný, Mikolaj Czajkowski a Eva Kyselá. „*Výzkum preferencí obyvatel pro klimatické politiky: Podporují Češi, Poláci a Britové jejich zavedení?*“
- Prosinec 2016: Daniel Münich a Samuel Škoda. „*Světové srovnání českých a slovenských časopisů podle indikátorů Impact Factor (IF) a Article Influence Score (AIS)*“
- Prosinec 2016: Jiří Šatava. „*Daňový systém snižuje motivaci matek s menšími dětmi k práci: Doporučení a jeho vyhodnocení*“
- Prosinec 2016: Ján Palguta, Martin Srholec. „*Stimulují přímé dotace soukromé výdaje firem na VaV? Metoda regresní diskontinuity*“
- Listopad 2016: Vít Macháček a Martin Srholec. „*Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice*“
- Listopad 2016: Vít Macháček, Martin Srholec. „*Predátorské časopisy ve Scopusu*“
- Listopad 2016: Vít Macháček, Tereza Hrtúsová. „*Brexit vylepší vyjednávací pozici velkých států v Radě EU. Nejvíce posílí Polsko*“
- Říjen 2016: Ján Palguta. „*Konkurence politických uskupení v obecních zastupitelstvech a veřejné zakázky*“
- Září 2016: Daniel Münich, Vladimír Smolka. „*Platy českých učitelů zůstávají velmi nízké*“
- Srpen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „*Medzinárodné porovnanie kvality publikačného výkonu vedných odborov na Slovensku*“
- Červenec 2016: Jiří Šatava. „*Vliv mateřství na výši starobního důchodu*“
- Červenec 2016: Ján Palguta. „*Dárci politických stran na trhu veřejných zakázek*“
- Červen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „*Národní srovnání vědeckého publikačního výkonu Akademie věd České republiky: kvantita vs. kvalita a spoluautorství*“
- Červen 2016: Petr Janský, Filip Pertold, Jiří Šatava. „*Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat*“
- Květen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „*Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech 2009-2013*“
- Květen 2016: Petr Janský, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „*Dopad daní a dávek na příjmovou nerovnost a relativní chudobu v České republice*“
- Duben 2016: Miroslava Federičová, Filip Pertold, Michael L. Smith. „*Sebedůvěra třídy a soutěž spolužáků o osmiletá gymnázia*“
- Březen 2016: Jiří Šatava. „*Podpora rodin s dětmi prostřednictvím daňově dávkového systému*“
- Březen 2016: Ján Palguta, Filip Pertold. „*K čemu vede (ne)transparentnost veřejných zakázek?*“
- Březen 2016: Klára Kalíšková, Daniel Münich, Filip Pertold. „*Veřejná podpora míst ve školách se vyplatí: Analýza výnosů a nákladů*“
- Únor 2016: Filip Pertold. „*Přechod na střední školu, pití alkoholu a vliv vrstevníků na kouření mládeže*“
- Leden 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „*An International Comparison of the Quality of Academic Publication Output in the Czech Republic*“

- Prosinec 2015: Libor Dušek, Jiří Šatava. „Zdanění vysokopříjmových osob“
- Prosinec 2015: Libor Dušek. „Hrozí opět přeplnění věznic? Predikce počtu vězňů v České republice“
- Prosinec 2015: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „Mezinárodní srovnání kvality publikačního výkonu vědních oborů v České republice“
- Listopad 2015: Mariola Pytlíková. „Rozdíly ve výši výdělků ve vztahu k mateřství a dítěti v rodině“
- Listopad 2015: Klára Kalíšková. „Skills Mismatches in the Czech Republic“
- Listopad 2015: Jiří Šatava. „Pracovní aktivita po dosažení důchodového věku: Institucionální pobídky v České republice“
- Říjen 2015: Alena Bičáková, Klára Kalíšková. „Od mateřství k nezaměstnanosti: Postavení žen s malými dětmi na trhu práce“
- Září 2015: Jiří Šatava. „Working Beyond Pensionable Age: Institutional Incentives in the Czech Republic“
- Září 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich. „Komparativní studie věku odchodu do důchodu v České republice“ (česká verze studie „A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic“ z června 2015)
- Září 2015: Štěpán Jurajda, Daniel Münich. „Oborová publikační výkonnost výzkumných pracovišť v České republice v letech 2008-2012“ (studie obsahuje interaktivní internetový nástroj, pomocí kterého je možné zvolit obor či pracoviště a zobrazit řazení pracovišť dle preferovaného ukazatele)
- Září 2015: Daniel Münich, Mária Perignáthová, Lucie Zapletalová, Vladimír Smolka. „Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní“
- Srpen 2015: Jan Švejnar. „Miliardáři versus lidé / Billionaires versus People“
- Červen 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich. „A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic“ (v angl. jazyce, srovnávací studie věku odchodu do důchodu v České republice)
- Květen 2015: Josef Montag, Lucie Zapletalová. „Bodový systém a jeho vliv na počet smrtelných nehod“
- Březen 2015: Vojtěch Bartoš. „(Ne)diskriminace žen při žádosti o zaměstnání v důsledku mateřství: Experiment“
- Prosinec 2014: Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová. „Společným zdaněním k nižší zaměstnanosti žen“
- Říjen 2014: Ágota Scharle. „Co s ekonomickou neaktivitou v zemích Visegrádu?“
- Říjen 2014: Štěpán Jurajda, Daniel Münich, Lucie Zapletalová. „Vliv informací z volebních lístků na výsledky obecních a krajských voleb“
- Srpen 2014: Matěj Bajgar, Petr Janský. „Regionální rozdíly v kupní síle: Ceny, platy, mzdy a důchody“
- Červenec 2014: Štěpán Jurajda, Jiří Šatava. „Budete mít nárok na důchod?“
- Červen 2014: Daniel Münich, Miroslava Federičová. „Učení mučení, nebo škola hrou? Srovnání oblíbenosti školy a matematika pohledem mezinárodního šetření“
- Červen 2014: Petr Bouchal, Petr Janský. „Státní úředníci: Kolik jich vlastně je, kde a za kolik pracují?“
- Květen 2014: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Komu pomůže navrhované zvýšení slevy na dani na dítě?“
- Březen 2014: Vilém Semerák. „Česká ekonomika pokračuje v růstu i v roce 2014“
- Březen 2014: Miroslava Federičová, Daniel Münich. „Příprava na osmiletá gymnázia: velká zákovská steeplechase“
- Březen 2014: Klára Kalíšková. „Ženy v českém finančním sektoru 1994–2012: nové pracovní příležitosti pro mladé a vzdělané“
- Prosinec 2013: Daniel Münich, Tomáš Protivínský. „Dopad vzdělanosti na hospodářský růst: ve světle nových výsledků PISA 2012“
- Prosinec 2013: Libor Dušek, Jiří Šatava. „Zdanění vysokých příjmů, reforma za reformou...“
- Prosinec 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Kdo a kolik odvádí do společné kasy? Zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání v českém systému“
- Říjen 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Co by od roku 2015 přinesla již schválená reforma přímých daní?“
- Září 2013: Jiří Šatava. „Dopad rozvodu na příjmy v důchodu“
- Červen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „Důchodový systém: scénáře budoucího vývoje“
- Květen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „Dopady reformy I. důchodového pilíře po roce 1996 na starobní důchody jednotlivců“
- Květen 2013: Petr Janský. „Účastníci penzijního připojištění“
- Duben 2013: Martin Gregor. „Může záporný hlas ve volebním systému se dvěma mandáty zvýšit kvalitu kandidátů?“
- Březen 2013: Pavel Hait, Petr Janský. „Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti“

- Prosinec 2012: Vilém Semerák. „Zachrání Čína české exporty? Studie“
- Listopad 2012: Petr Janský. „Odhady dopadů změn DPH na domácnosti: porovnání dvou možných scénářů od roku 2013“
- Říjen 2012: Pavla Nikolovová, Ján Palguta, Filip Pertold, Mário Vozár. „Veřejné zakázky v ČR: Co říkají data o chování zadavatelů?“
- Říjen 2012: Ondřej Schneider. „Jaký důchod nás čeká? Alternativy vývoje státního průběžného důchodového systému“
- Říjen 2012: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „Český důchodový systém na rozcestí: Pro koho je výhodný přechod do druhého pilíře?“
- Září 2012: Vilém Semerák. „Dopady makroekonomického vývoje ČR na krajské úrovni: možnosti pro aktivní hospodářskou politiku“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)
- Září 2012: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Možnosti pro aktivní hospodářskou politiku na krajské úrovni“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)
- Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „Česká pomoc rozvojovým zemím: nejen finanční rozvojová spolupráce“
- Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „The Commitment to Development Index for the Czech Republic“ (výzkumný článek)
- Září 2012: Daniel Münich, Jan Straka. „Být či nebýt učitelem: platy českých učitelů pohledem nákladů ušlých příležitostí a širší souvislosti“
- Srpen 2012: Štěpán Jurajda, Daniel Münich. „Kde se v ČR dělá nejlepší výzkum“
- Srpen 2012: Libor Dušek. „Kde hledat příčiny přeplněných věznic“
- Červen 2012: Daniel Münich, Petr Ondko, Jan Straka. „Dopad vzdělanosti na dlouhodobý hospodářský růst a deficity důchodového systému“
- Květen 2012: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Česky: Nevyužitý potenciál země“
- Duben 2012: Libor Dušek, Petr Janský. „Očekávané dopady změn sazeb DPH na rozpočty krajů“
- Březen 2012: Petr Janský, Daniel Münich. „Co když vláda nebude valorizovat starobní důchody? První odhady dopadů na relativní chudobu důchodců v ČR“
- Únor 2012: Ondřej Schneider. „Rozpočtové instituce — evropské zkušenosti a aplikace na Českou republiku“
- Únor 2012: Petr Janský, Ondřej Schneider. „(Ne)udržitelnost (dluhu) veřejných financí“
- Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Evropská krize—Dopady měnové (dez)integrace na ČR“
- Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Evropská krize—Špatná a ještě horší řešení“
- Prosinec 2011: Vilém Semerák. „Evropská krize—Limity čínské podpory“
- Srpen 2011: Ondřej Schneider. „Důchodové systémy v Evropě: Reformují všichni“
- Červenec 2011: Petr Janský, Klára Kalíšková. „Jak sjednocení DPH kompenzovat rodinám s dětmi“
- Květen 2011: Ondřej Schneider. „Penzijní dluh: Břímě mladých“
- Květen 2011: Libor Dušek, Ondřej Schneider. „Poplatky penzijních fondů: Komentář“
- Duben 2011: Jan Hlaváč, Ondřej Schneider. „Finanční výkonnost penzijních fondů ve střední Evropě: Proč jsou české fondy nejhorší?“
- Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Jak by sjednocení DPH na 17,5 % dopadlo na domácnosti a veřejné rozpočty“
- Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Přehled hlavních dopadů daňových změn na domácnosti a veřejné rozpočty“
- Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Jak by daňové změny dopadly na domácnosti a veřejné rozpočty“
- Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Dopady sjednocení sazeb DPH na 20 % na životní úroveň domácnosti“
- Prosinec 2010: Libor Dušek, Petr Janský. „Odhad dopadů navrhovaných změn DPH na životní náklady domácností“
- Září 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Jak na státní rozpočet: Ekonomický přístup“
- Květen 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Jak inteligentně reformovat veřejné finance“
- Září 2009: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „New member countries' labour markets during the crisis. EU BEPA Policy Brief“

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

IDEA PRO VOLBY 2017. Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor

Studie 13 / 2017

© Daniel Münich

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.

ISBN 978-80-7344-439-6

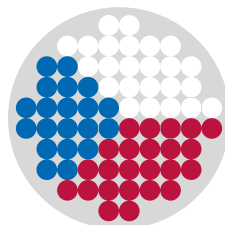
IDEA se v rámci Národohospodářského ústavu AV ČR. v. v. i.
podílí na aktivitách Strategie AV21

IDEA at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences
participates in the Strategy AV21 activities

IDEA PRO VOLBY 2017

Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ - angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (angl. zkratka CERGE).

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting idea@cerge-ei.cz

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU

<http://idea.cerge-ei.cz>